

فصل است: شرحی پیرامون تاریخ ترکان؛ ترکان عثمانی؛ آسیای صغیر - آناتولی - ترکیه؛ واژه خاورمیانه؛ قدرت یافتن ترکان در آناتولی؛ و پیدایش امیرنشین‌های مستقل ترکمن در آناتولی. «امپراتوری عثمانی» عنوان بخش دوم است، که هشت فصل دارد: نحوه اسکان عثمانی‌ها در آسیای صغیر؛ تأسیس دوباره امپراتوری عثمانی (۸۵۵-۸۱۶ق)؛ سقوط قسطنطنیه؛ دوران جدال و شکوه عثمانی‌ها (۸۵۷-۹۷۴ق)؛ زوال امپراتوری عثمانی؛ سده نوزدهم میلادی و اوضاع امپراتوری عثمانی؛ ترکان جوان؛ زوال تدریجی، جنگ جهانی اول و سیاست عثمانی است. در بخش سوم با عنوان کلی «پیدایش دولت‌های عربی»، مؤلف در شش فصل درباره شش کشور عربی (سوریه، لبنان، اردن، عراق، عربستان سعودی و کویت) و چگونگی گسترش تسلط ترکان بر بعضی کشورهای عربی و در نهایت پایان تسلط ترکان بر این سرزمین‌ها و نفوذ اروپاییان در آنجا بحث می‌کند.

«ترکیه در جنگ جهانی دوم» عنوان بخش چهارم کتاب است که مشتمل بر سه فصل است: جهان عرب در جنگ جهانی دوم؛ مسئله فلسطین؛ و خاورمیانه پس از جنگ جهانی دوم تاکنون.

در پایان، نتیجه‌گیری و منابع کتاب آمده است. در انتهای کتاب نیز بخش ضمیمه قرار گرفته که شامل مراکز مطالعاتی (معرفی مؤسسه مطالعات ترکی، انجمن تاریخی ترکیه، انجمن مطالعات ترکی و مؤسسه پژوهشی امریکایی در ترکیه)، جدول سلسله عثمانی، و تعدادی نقشه جغرافیایی است که برای پژوهندگان این عرصه مفید است.

فهمیه سیفی

دیوان شیخ سید عبدالقادر بلخی، به تصحیح و مقدمه و تعلیقات نورگل کینا، انتشارات هفت‌وادی، تهران ۱۳۹۷، ۳۵۲ صفحه.

شیخ سید عبدالقادر بلخی، فرزند شیخ سید سلیمان بلخی که در سال ۱۲۵۵ق/۱۸۳۹م، در قریه‌ای در خانقاه، از توابع شهر قندوز به دنیا آمد. او و خانواده‌اش در سال ۱۲۶۹ق/۱۸۵۳م از بلخ مهاجرت کردند و از راه ایران به استانبول و سپس به قونیه رفتند. او در قونیه

به فراگیری علوم دینی، عربی و فارسی، نزد پدرش، پرداخت و فتوحات مکیه محیی‌الدین ابن عربی را به طور کامل خواند. همچنین در استانبول به خدمت سید بکیر رشاد رسید و مدت یازده سال از مریدان او بود و آداب طریقت حمزویه و ملامتیه را از وی آموخت و بعد از وفات سید بکیر رشاد، لقب «قطب» گرفت. پس از فوت پدرش (وفات: ۱۲۹۴ق)، ابتدا مرشد نقشبندیه و ملامتیه حمزویه و سپس مرشد درگاه شیخ مراد بخاری در ایوب نشانجی شد. او سرانجام در سال ۱۳۴۱ق/ ۱۹۲۳م از دنیا رفت و در مقبره درگاه شیخ مراد بخاری به خاک سپرده شد. عبدالقادر بلخی در تحریر نستعلیق مهارت داشت. او همچنین به زبان‌های ترکی، عربی، فارسی و جغتایی مسلط بود و بعضی از اشعارش به جغتایی است. تمامی آثار عبدالقادر بلخی به نظم است و در شعرهایش «غلام قادر»، «قادر حکمت» و «بلخی» تخلص کرده است. از جمله آثار وی می‌توان اسرار التوحید، ینابیع الحکم، کنوز العارفین، گلشن اسرار، شمس رخشان، شمس الانوار، سنوحات الهیه و الهامات ربانیه و دیوان اشعار را نام برد. دیوان شیخ سید عبدالقادر بلخی شامل ۳۳۸۰ بیت است. او در اشعارش گاهی با استفاده از آیات و احادیث مطلبی را توضیح می‌دهد. اشعارش عرفانی است و از مولانا بسیار الهام گرفته و گاهی اشعار غنایی نیز سروده است. البته وی، در سرودن شعر، به وزن و قافیه و ردیف چندان اعتنایی نداشته است. به حضرت علی^ع ارادت داشته و در دیوانش هشت بار ایشان را مدح کرده و علاوه بر لقب‌های وی، ۹۸ بار نام او را آورده است. یکی از موضوعاتی که عبدالقادر در دیوانش زیاد به آن توجه کرده است موضوع فقر و تفاوت آن با تهیدستی است. دیوان شیخ سید عبدالقادر بلخی را دکتر نورگل کینا، در سال ۱۳۹۷ بر اساس دو نسخه خطی کتابخانه سلیمانیه استانبول و کتابخانه ملت استانبول تصحیح کرده، که به همت انتشارات هفت‌وادی به چاپ رسیده است.

در این کتاب، ابتدا مقدمه مصحح آمده که مشتمل بر این عنوان‌هاست: مدارس دینی، تصوف، طریقت‌ها و عبادتگاه‌ها در قرن بیستم؛ زندگینامه و آثار شیخ سید سلیمان بلخی؛ شیخ سید عبدالقادر بلخی؛ آثار شیخ سید عبدالقادر بلخی؛ طریقت ملامتیه و شیخ سید عبدالقادر بلخی؛ شمه‌ای از موضوعاتی که عبدالقادر بلخی به آن پرداخته است؛ نامه‌نگاری شیخ سید سلیمان بلخی و سید محمدتقی طباطبائی؛ معرفی نسخه‌ها؛ نسخه کتابخانه

سلیمانیه استانبول، نسخه کتابخانه ملت استانبول، نسخه کتابخانه ملی آنکارا؛ دیوان بلخی؛ ویژگی‌های نگارش؛ املاء و فونتیک؛ املاء ترکی عثمانی؛ ویژگی‌های ساختاری؛ ساختار جمله؛ وزن و قافیه؛ تکرار جمله‌ها؛ تکرار کلمات؛ روش تصحیح؛ اختصارات در تصحیح دیوان بلخی. بعد از مقدمه، متن دیوان آمده است. الحاقات کتاب هم شامل فهرست آیات، فهرست احادیث، پیوست‌ها و منابع است.

فهمه سیفی

هشت بهشت (مقدمه، بهشت اول و بهشت دوم)، ادریس بدلیسی، مقدمه، تصحیح و تعلیقات: مهری پاکزاد، سازمان چاپ و انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی (با همکاری واحد مهاباد)، مهاباد ۱۳۸۵، ۸۲۶ صفحه.

ادریس بدلیسی، از مورخان صاحب‌نام دوره عثمانی و ملقب به مولانا، کمال‌الدین و حکیم‌الدین، فرزند شیخ حسام‌الدین علی بدلیسی، در روز سه‌شنبه ۲۱ صفر ۸۶۱ به دنیا آمد. نزد پدرش به فراگیری علوم متداول پرداخت و به زبان فارسی و عربی و ترکی تسلط یافت. مدتی در دستگاه جهان‌شاه قراقویونلو خدمت کرد و هنگامی که حسن بیگ آق‌قویونلو تبریز را متصرف شد، ادریس و پدرش به تبریز رفتند و در آنجا ساکن شدند. پس از مرگ حسن بیگ، ادریس کاتب دیوان و نشانچی (طغرانیس) دربار سلطان یعقوب (۸۸۳-۸۹۳ق) و الوند میرزا شد و تحت حمایت قاضی عیسی پرورش یافت. او در دستگاه سلطان یعقوب احترام ویژه‌ای داشت و در سفر سلطان به اژان، از همراهان او بود و در پاسخ به فتح‌نامه بایزید دوم، که برای سلطان یعقوب ارسال شده بود، ادریس بدلیسی جوابیه‌ای از طرف سلطان یعقوب نوشت. سلطان بایزید با دریافت این نامه که از نظر نگارش و محتوا بسیار قابل توجه بود به ادریس علاقه‌مند و خواهان به خدمت گرفتن او شد؛ بنابراین ادریس تبریز را به قصد استانبول ترک کرد و به خدمت بایزید درآمد و به دستور سلطان بایزید نگارش تاریخ آل عثمان را با عنوان هشت بهشت برعهده گرفت و در مدت دو سال و شش ماه کتاب را تألیف کرد. پس از مرگ سلطان بایزید به خدمت سلطان سلیم درآمد. او سرانجام در ۹۲۶ق از دنیا رفت.